

עפ"ג 28806/12/17 - יצחק יחיא נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ג 28806-12-17

לפני כב' השופטים: י' נועם - סגן נשיא, ר' פרידמן-פלדמן וא' אברבנאל

יצחק יחיא
על-ידי ב"כ עו"ד יהודה שושן
מדינת ישראל
באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים

המערער

נגד
המשיבה

פסק דין

סגן הנשיא י' נועם:

1. לפנינו ערעור על גזר-דינו של בית-משפט השלום בירושלים (כב' השופט י' מינטקביץ), מיום 30.10.17, בת"פ 4545-03-16. בהכרעת-דין, שניתנה על-יסוד הודאתו של המערער, הורשע המערער בארבע עבירות של גניבה בידי מורשה - לפי סעיף 393(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, אשר בוצעו כלפי חברת "ברניקס" (להלן - החברה) שבה עבד המערער. בגזר-הדין נידון המערער לעשרה חודשי מאסר בפועל, לארבעה חודשי מאסר על-תנאי, לקנס בסך 1,500 ₪, לפיצוי החברה בסך 20,000 ₪, וכן לחילוט כספים בסכום של 109,500 ₪ ו-11,100 דולר - אשר נתפסו מידי המערער והועברו לחברה.

2. הודאת המערער ניתנה בגדרו של הסדר טיעון, אשר כלל תיקונים בכתב-האישום המקורי. במסגרת הסדר הטיעון הוסכם, כי המשיבה תעתור לעונש של שנת מאסר בפועל, ואילו המערער יהיה חופשי בטיעונו בענין גזר-הדין. עוד הוסכם, כי מתוך סכומי כסף אשר נתפסו אצל המערער יחולטו 109,500 ש"ח וכן 11,000 דולר ויוחזרו לחברה;

וסכום נוסף של 20,000 ש"ח ישמש כפיצוי לחברה.

3. להלן עובדות כתב-האישום המתוקן, העומדות ביסוד ההודאה וההרשעה. המערער עבד כראש צוות בחברה, העוסקת בבלדרות מאובטחת. במסגרת עבודתו היה המערער אחראי על איסוף כספי תרומות מקופות צדקה בכותל המערבי ובבית העלמין בגבעת שאול בירושלים. בארבעה מקרים שונים, בשנים 2014-2015, הגיע המערער יחד עם עובד נוסף של החברה כדי לאסוף את כספי התרומות מהמקומות האמורים, אך גנב את הכסף במקום להעבירו ליעדו. הסכום הכולל של הכספים שגנב המערער, בארבע הנסיעות האמורות, עמד על 109,500 ש"ח ו-11,100 דולר.

4. המערער כבן 65, נשוי ואב לארבעה. אין לחובתו הרשעות קודמות. על נסיבותיו האישיות עמד בית-משפט קמא בגזר-הדין, ועיקרן יובאו להלן. מתסקיר שירות המבחן עולה, כי המערער מצוי במשבר נפשי, חרדות וקשיי שינה, וכי גם אביו ואשתו אינם בקו הבריאות. שירות המבחן התרשם, כי המערער נטל אחריות מלאה למעשים שביצע והביע חרטה עמוקה עליהם. שירות המבחן ציין, כי התלבט בהמלצתו בעניינו של המערער, זאת בשל חומרת העבירות וריביון. עם זאת, לאור חרטתו הכנה של המערער ורצונו להשתלב בטיפול, המליץ שירות המבחן להימנע מהטלת מאסר בפועל של ממש, ולהסתפק בענישה מוחשית בדרך של מאסר קצר בעבודות שירות, בצד צו מבחן. כמו-כן המליץ שירות המבחן להימנע מהטלת קנס בשל מצבו הכלכלי של המערער. במסגרת פרשת גזר-הדין הוגשו מסמכים רפואיים ביחס למצבם הרפואי של המערער, אשתו ואביו; וכן מסמכים שמהם עולה, כי המערער הושעה מעבודתו לפני כשנתיים וחצי, וכי על חשבון הבנק שלו הוטל עיקול. בנוסף, הוגשו מכתבי הערכה שקיבל המערער הן מטעם בית הכנסת שבו הוא משמש כגבאי ואחראי על הניהול השוטף, והן מגן החיות התנ"כי על התנדבותו של המערער במקום, מספר פעמים בשבוע, זאת בתקופה שבה המערער היה מושעה מעבודתו.

5. בגזר-הדין התייחס בית-משפט קמא לחומרת מעשיו של המערער, עת ניצל את תפקידו, כראש צוות בחברה העוסקת בהעברת כספים בצורה מאובטחת, לשם גניבת סכום כולל של כ-150,000 ש"ח, בארבע הזדמנויות שונות במשך תקופה של כשנתיים; וכן לחומרת הנסיבות, שמהן עולה כי הגניבה בוצעה באופן מתוחכם יחסית, תוך החלפת איזיקונים ממוספרים ("פלומבות") המשמשים לאבטחת הכסף שאותו אמור היה המערער להעביר. בית-משפט קמא הדגיש, כי במעשיו האמורים ניצל המערער את האמון אשר ניתן בו על-ידי מעסיקיו, וכן פגע בלקוחות החברה אשר סברו כי רכושם נמצא בידיים נאמנות. כן התייחס בית-משפט קמא בגזר-דינו למדיניות הענישה הנוהגת בעבירות של גניבה בידי מורשה, הן בשל עצם הפגיעה הרכושית, הן בשל הפרת האמון, והן בשל ניצול המעמד - של זמינות לביצוע הגניבה אגב קושי לגלות את מבצעה. בית-משפט קמא קבע, כי מתחם העונש ההולם את מעשיו של המערער הוא

מאסר בפועל הנע בין עשרה חודשים לבין שנתיים. בכל הנוגע לעונש המתאים בתוך המתחם, הביא בית-משפט קמא בחשבון את נטילת האחריות מצד המערער; הבעת החרטה הכנה; ההתרשמות שמדובר באירועים חריגים להתנהלות של המערער בדרך כלל; מצבם הבריאותי של המערער ושל בני משפחתו; וכן המצוקה הכלכלית ששרוי בה המערער, אם כי הלה הביא למצב זה, שכן פוטר מעבודתו בשל העבירות שביצע. בית-משפט לא מצא מקום לחרוג ממתחם הענישה לקולא, למרות המלצת שירות המבחן; זאת לנוכח חומרת המעשים, והעובדה שאין מדובר במעידה בודדת, אלא ברצף של גניבות שבוצעו לאורך תקופת זמן. עם זאת, הדגיש בית-משפט קמא כי הנסיבות המקלות תבואנה לידי ביטוי בקביעת העונש ברף התחתון של המתחם. לפיכך, גזר בית-משפט קמא את רכיבי הענישה שצוינו לעיל.

6. בערעורו מלין המערער על רכיב המאסר בפועל שהוטל עליו. בהודעת הערעור ביקש אמנם המערער גם להתערב בשיעור הקנס, אך במהלך שמיעת טיעוניו הבהיר כי ערעורו מתמקד בעניין המאסר. באשר לרכיב המאסר מדגיש ב"כ המערער, כי הן המשיבה בטיעוניה בערכאה קמא והן בית-משפט קמא עצמו סברו, כי עונשו של המערער צריך להיות בתחתית המתחם; וכי ערעורו מתמקד, למעשה, בקביעת הרף התחתון של המתחם, שהועמד על-ידי בית-משפט קמא על עשרה חודשי מאסר. ב"כ המערער גורס, כי בית-משפט קמא שגה בקביעת הרף התחתון של המתחם, שאמור, לשיטתו, לעמוד על מאסר בעבודות שירות, זאת לאור הפסיקה הנוהגת, וכן לנוכח נסיבות ביצוע העבירה, בהדגישו - כי מדובר בעבירות שבוצעו בשלהי עבודתו של המערער בחברה לאחר 37 שנות עבודה; כי הכסף הוחזר במלואו, בתוספת פיצוי, לחברה; וכי הגניבה בוצעה בשל הצורך בתמיכה כלכלית בביתו של המערער ושלוש בנותיה, כעולה מתסקיר שירות המבחן. במאמר מוסגר יצוין, כי הטענה האחרונה לא הוכחה, ולא הייתה חלק מעובדות כתב-האישום על-פי הסדר הטיעון. בנוסף ולחילופין טען ב"כ המערער, כי בית-משפט קמא שגה בכך שלא נתן משקל בגזר-הדין לשיקולי שיקום, אשר הצדיקו חריגה ממתחם הענישה. בהקשר זה ציין ב"כ המערער, כי בית-משפט קמא נמנע מלדחות את הטיעונים לעונש לשם הזמנת תסקיר משלים שיבחן את שילובו של המערער בטיפול ייעודי בתחום המרמה; וכי היה מקום לקבוע כי בחלוף ארבע שנים מעת ביצוע העבירות השתקם המערער, או למצער הוכיח כי הוא בעל סיכויים ממשיים לשיקום, זאת על-יסוד האמור בתסקיר שירות המבחן. לדבריו, המערער עבר מאז שחרורו מהמעצר תהליך שיקום משמעותי, ומוכן להמשיך בטיפול ייעודי בהתאם להמלצת שירות המבחן, וטעה בית-משפט קמא בכך שלא ראה בכך משום הצדקה לסטייה לקולא ממתחם העונש ההולם, אגב דחיית המלצת שירות המבחן להסתפק בהטלת מאסר בעבודות שירות לתקופה קצרה. בהקשר האחרון הדגיש ב"כ המערער את התרשמותו של שירות המבחן, כי הטלת מאסר בפועל של ממש עלולה להביא לרגרסיה במצבו הרגשי של המערער, בפרט על-רקע גילו המתקדם. על-כן ביקש ב"כ המערער להסתפק בהטלת מאסר בעבודות שירות, בין בכך שייקבע שהרף התחתון של המתחם כולל מאסר בעבודות שירות; ובין בדרך של חריגה ממתחם הענישה ההולם. בכל הנוגע למאסר בעבודות שירות, הפנה ב"כ המערער להצעת חוק שעברה בקריאה ראשונה, שלפיה תוארך התקופה המרבית לביצוע עבודות שירות משה חודשים

לתשעה חודשים; ובהקשר זה ציין, כי העונש שנגזר על המערער עולה אך בחודש ימים על התקופה שעל-פי הצעת החוק תאפשר הטלת מאסר בעבודות שירות ככל שיתוקן החוק. לחלופין ביקש ב"כ המערער להורות לשירות המבחן להכין תסקיר משלים ולשלב את המערער בתכנית טיפולית.

7. ב"כ המשיבה גורס, כי אין עילה להתערב בעונש, זאת מטעמיה של הערכאה הדיונית. לגרסתו, מתחם הענישה שנקבע, הולם את חומרת העבירות ונסיבות ביצוען ומתיישב עם מדיניות הענישה הנוהגת; ובגזירת העונש המתאים התחשב בית-משפט קמא במכלול השיקולים לחומרה ולקולא. הוא ציין, כי המניע לביצוע מעשי הגניבה, אשר אוזכר בתסקיר שירות המבחן, לא הוכח, ויש להתעלם, אפוא, מטיעוני המערער בעניין זה.

8. כלל הוא, כי ערכאת ערעור לא גוזרת מחדש את העונש, אלא בוחנת את סבירות גזר-הדין של הערכאה הדיונית; וכי התערבותה בעונשים שנגזרו על-ידי הערכאה הדיונית שמורה למקרים חריגים בלבד שבהם נפלה טעות מהותית, או שהעונש שנגזר סוטה באופן קיצוני מרמת הענישה הראויה (ע"פ 2422/15 איתן סרור נ' מדינת ישראל (7.11.16)).

9. העבירות של גניבה בידי מורשה, שהמערער הורשע בביצוען, חמורות במהותן ובנסיבות ביצוען. מדובר בעבירה רכושית של גניבה, שאלה מתווסף אלמנט מחמיר של הפרת אמון. מן הדין להחמיר בדין בעבירות אלו של גניבה בידי מורשה, זאת משיקולי גמול והוקעת המעשים, על-רקע הפרת האמון, קלות ביצוע העבירות והקושי שבחשיפתן. בעניינו, נסיבות ביצוע העבירות חמורות, שכן אלו בוצעו על-ידי מי ששימש כראש צוות בחברה העוסקת בבלדרות מאובטחת, ששלח יד בכספים שהוביל. משנה חומרה יש לראות בניצול הסיטואציה של גניבת כספי תרומות מקופות צדקה בכותל המערבי ובבית-העלמין, שעה שאין מתלונן קונקרטי, ואף קשה לגלות את דבר ביצוע העבירות. היבט מחמיר נוסף בא לידי ביטוי בביצוע העבירות, תוך תכנון מוקדם, יחד עם אחר, ובהישנות המעשים בארבעה מקרים שונים במשך כשנתיים. לכך יש להוסיף לחומרה את הסכומים הניכרים של כספי התרומות שנגנבו. לנוכח מהות העבירות והנסיבות שצוינו, לא מצאנו עילה להתערב במתחם הענישה שנקבע על-ידי בית-משפט קמא. באשר לעונש המתאים, הרי שלנוכח מכלול הנסיבות שצוינו לקולא, הן על-ידי בית-משפט קמא והן על-ידי ב"כ המערער, נגזר דינו של המערער ברף התחתון של המתחם. לא מצאנו, כי התהליך השיקומי שעבר המערער בשירות המבחן מקים עילה בנסיבות העניין לחריגה לקולא ממתחם הענישה מטעמי שיקום; ועל-כן, אף לא מצאנו הצדקה להקלה בגזר-הדין.

סבורים אנו, אפוא, כי במקרה שלפנינו לא נפלה טעות מהותית בגזירת הדין המקימה עילה להתערבות ערכאת

הערעור; ועל-כן, הערעור נדחה.

המערער יתייצב לריצוי המאסר ביום 1.11.18 בשעה 9:00, בבית המעצר "ניצן" שבמתחם כלא "איילון".

מזכירות בית-המשפט תמציא עותקים מפסק-הדין לב"כ הצדדים, לשירות המבחן ולשירות בתי-הסוהר.

ניתן היום, כ"ו באלול התשע"ח, 6 בספטמבר 2018, בהיעדר הצדדים.

אלי אברבנאל, שופט

רבקה פרידמן-
פלדמן, שופטת

יורם נועם, סגן נשיא